СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 94. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 25-го КВІТНЯ 1950. No. 94 JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 25, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПОЧИНАЮТЬ НОВІ СТУДІЇ НАД БЕЗРОБІТТЯМ

Вашингтон, 23. квітня. — Конгрес готовий розпочати нові студії над безробіттям, яке може дійти до 5,000,000 осіб найближчого літа. Конгресмен Джан Ф. Кенеді з стейту Масачусетс, в якому безробіття найбільше дається в знаки, почне допити як голова підкомісії для безробітних. Кажуть, що найперше прийдуть під застанову 43 округи, найбільше навіщені безробіттям. У них пересічно не має праці 12 відсотків населення. Надіються, що підкомісія працюватиме з найбільшою швидкістю, щоб зголосити свої доручення заки ще Конгрес розійдеться на вакації.

ВИДАВЦІ ГАЗЕТ ГОВОРЯТЬ ПРО ДОБРОБУТ

Редактори й видавці провідних газет з цілої країни з'їхалися до Ню Йорку на річні конвенції таких товариств, як Американське Товариство Видавців і Редакторів Газет, і пресові агенції Асошіейтед Прес, Юнайтед Прес і Інтернешенел Нюз Сервіс. На обіді Асошіейтед Прес в готелі Валдорф Асторія, буде промовляти між інш. ген. Двайт Д. Айзенговер і давніший през. Герберт Гувер. Деякі видавці газет у розмові з нюйорськими кореспондентами заявляють, що країна находиться в добрім бизнесовім стані. Це пізнати з того, що є повно оголошень в газетах.

ПРЕЗИДЕНТ НА МАНЕВРАХ

Президент Труман відвідав повітряну базу в Еглін на Флориді, щоб приглянутися вправам літаків, які скидали справжні бомби на справжні будови для переконання, яку руїну можуть заподіяти найновіші бомбардувальники, між ними Бі-36. Бомби були величини 200-500 фунтів. Тільки стрільно ваги 12,000 фунтів не було правдиве. Вправам приглядалися теж цивільні особи з різних ділянок бизнесового й громадського життя.

Заки президент заїхав до Флориди, він зупинився у Форт Беннінг, у стейті Джорджія. — Там він сказав, що він не вірить, щоб світ попав у нову війну, якщо Злучені Держави будуть готові відбити всяку напасть. Америці треба було аж 30 років, щоб це зрозуміти. Тепер вона вже готова дати провід світові. Цю заяву склав президент на „конференції для орієнтації", в якій взяли участь 70 провідників промислу, освіти, журналістики і громадських організацій.

НА СЕРЕДУ ЗАПОВІДЖЕНИЙ СТРАЙК ЗАЛІЗНИЧНИКІВ У 27 СТЕЙТАХ

Палячі в локомотивах чотирьох великих залізничих ліній заповіли, що вийдуть на страйк у середу. Коли б це сталося, буде стриманий залізничий рух у 27 стейтах, головно на Заході. Робітники домагаються настановлення третього робітника на льокомотивах, порушуваних машиною Дізеля.

ВИСТАВКА КАРТИН СТЕФАНІЇ ОЛЬШАНСЬКА - КОМАРНИЦЬКОЇ

Сувіклі, Па. — У тутешній Сувіклі Академії виставила Стефанія Ольшанська - Комарницька свої малюнки й скечі. Виставка триватиме до 27-го квітня. — Стефанія Комарницька це внучка бл. Софії Ольшанської, власниці Ризниці у Ню Йорку.

90 ВІДСОТКІВ КОМУНІСТИЧНИХ ПРОВІДНИКІВ ВИШКОЛЕНИХ У МОСКВІ

Луїс Буденц, колишній редактор комуністичної газети — „Дейлі Воркер" у промові на сніданні Товариства Святого Імені в готелі Астор у Ню Йорку в неділю заявив, що Комуністична Партія Америки присвячена „виключно" для ведення шпигунства і підривної роботи проти Злучених Держав. Він обвинуватив комуністичних провідників у незаконних і злочинних практиках, щоб закрити свої затії як п'ятиколонники. — Дев'ятьдесять відсотків комуністичних провідників дістали вишкіл у Москві для такої роботи. Перед сніданням запитували його репортери про свідоцтво в справі Латімора, яке він склав минулого тижня перед сенатською комісією. Він заявив, що не скаже нічого більше як довго справа є в руках слідчої комісії. „Я не хочу загалом свідчити, одначе я складу свідоцтво на підставі безпартійности, якщо мене візвуть до цього" — сказав Буденц. У справі Китаю він виявив погляд, що „Америка була запоморочена й ошукана щодо китайських комуністів в одній з найбільших конспірацій, яких доконано на некорди Злучених Держав... Коже посунення комуністів на Пацифіку є тільки частиною пляну, щоб зустрінути Гері Бриджеса в Гонолулу і загрозити Західному побережжі Злучених Держав. За засадами Леніна, кожний уряд мусить бути знищений, а на попелищах Злучених Держав буде збудована диктатура пролетаріяту".

— Щоб поборювати комунізм американці мусять бути основно зазнайомлені з комунізмом і його тактикою, — пригадував Буденц.

ТЕЛЕФОНІСТИ ВИХОДЯТЬ НА СТРАЙК

Після довгих переговорів з федеральними посередниками юнія телефонічних інсталяційних робітників заявила, що 10,000 її членів у цілій країні виходять на страйк у понеділок в шостій годині ранку. Пікети будуть поставлені аж у вівторок, щоб не перешкаджати іншим телефонічним робітникам, які ще не зазнайомлені з положенням.

АЧЕСОН АТАКУЄ СЕН. М'КАРТІ ЯК БОЖЕВІЛЬНОГО ВБИВНИКА

Секретар стейту Ачесон прилюдно натаврував сенатора Джосефа МекКарті як чорнителя, коли він говорить, що комуністи загніздилися в його департаменті. Він порівняв напасти сенатора з божевільним убивником, який застрілив 10 осіб у Кемден, в стейті Ню Джерзі. Ачесон сказав, що його департамент находиться в найгарнішім стані за всі часи. Ці завваги сказав Ачесон у промові на зібранні Американського Товариства Редакторів у Вашингтоні в суботу, одначе їх не оприлюднив. Щойно опісля, коли президент Труман заявив, що він вийде в обороні адміністрації, появилася заява Ачесона на адресу сенатора.

АМЕРИКА ВЖИЄ ГАРМАТ ДЛЯ ВТРИМАННЯ СВОЄЇ ПОЗИЦІЇ В БЕРЛІНІ

Вашингтон, 23 квітня. — Високі урядовці кажуть, що Злучені Держави й Західні країни вживуть машинових крісів і гармат для втримання своїх становищ у Берліні, якщо зайде потреба на таку акцію. Крім цього, як довідується Роберт Ф. Вітні, кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс, Великобританія і Франція вже вислали нові війська і зброю, між ними теж і легкі танки до західних секторів Берліна. Все це є підготовою для відбиття можливого нападу на західний Берлін в дні 28 травня. Напад, у формі „мирного" маршу приготовляють комуністи зі східної частини Берліна за спонукою Совєтів. У поході мало б узяти участь пів мільйона молодих комуністів.

Секретар оборони Луїс Джансон заповів, що на випадок війни Америка вжиє найстрашнішої зброї, яку досі придумало людство. Давид Лоренс, кореспондент щоденника Н. Й. Геральд Трибюн, каже, що війна між Злученими Державами й Росією може вибухнути наступного місяця, якщо Росія допустилась би справжнього насилля. Америка й Західні аліянти не будуть тепер глядіти безчинно на насилля подібне до того, що його сповнив Гітлер, коли зайняв Надренію без спротиву Франції й Англії.

АЧЕСОН ПРИЗНАЄ НАТУГУ В СВІТІ

Секретар стейту Дін Ачесон сказав на пресовій конференції в суботу, що положення в світі є поважне, одначе не є того роду, щоб довело до війни. Він тільки думає, що побренькування шаблями в Совєтах може захитати рівновагу світу, і зменшити вигляди на мир. При цій нагоді Ачесон згадав найновіші діяння Совєтів, які занепокоюють уми провідних політиків. До таких діянь зарахував він напад Совєтів на американський літак на Балтійським морю; домагання Росії отворити для її кораблів Дарданелі; замкнення американських інформаційних бюр у Чехословаччині.

АМЕРИКА ГОЛОВНОЮ ЦІЛЛЮ НАПАСТЕЙ РОСІЇ

У промові на зібранні американського Товариства Редакторів, в суботу остеріг Ачесон американське населення, що російський комунізм є загрозою для існування Америки й теперішньої цивілізації. Проти цієї загрози треба поставити нашу віру, єдність і винахідчивість, казав секретар. Є це перша ясно виявлена думка федерального уряду в справі відношення Совєтів до Америки. Щоб бути готовим до забезпеки Америки перед Совєтами, Ачесон подав цілу низку способів. Головні засоби це моральне наставлення до оборони. Говорячи про агресію, Ачесон заявив, що під нею треба розуміти не тільки самий збройний напад, але теж і пропаганду до нападу за затії, які підкопують країну з нутра.

ЩЕ ОДИН МІЛЬЙОН РАКЕФЕЛЕРА

Джан Д. Ракефелер дарував новий мільйон долярів на підтримку Технологічного Інституту Масачусетс. Попереднього тижня він дарував мільйон жіночому каледжові Барнард у Ню Йорку.

МАСОВА ЧИСТКА В БАЛТІЙСЬКИХ КРАЇНАХ

Берлін, 24 квітня. Місцева німецька преса довідується з поінформованих джерел, що Совєти тепер почали поголовну чистку в приморських зонах Балтійських країн, з виразною метою збереження таємниці воєнних укріплень та військових баз. Безпосередньою причиною чистки мало б бути обвинувачення, що балтійські народи дають про це інформації американцям та що на підставі цих інформацій, мовляв, американський літак намагався фотографувати ці терени. Чистка проводиться під знаком боротьби проти балтійсько-націоналістич. „п'ятої колони", яка мала б співпрацювати з американською розвідкою. З ватиканських джерел повідомляють, що протягом цієї зими Совєти вивезли на Сибір около один мільйон литовських католиків.

СОВЄТИ ВІДКИНУЛИ АМЕРИКАНСЬКУ НОТУ В СПРАВІ ЛІТАКА

Москва, 24 квітня. Минулої п'ятниці, дня 21-го квітня, уряд Совєтського Союзу відкинув американську ноту в справі відомого інциденту над Балтиком, в якому совєтські бойові літаки збили неозброєного американського літака. Совєти дальше обстоюють твердження, що американський літак належав до типу суперфортець В-29 та що він залетів був над анектовану Совєтами територію Латвії. Американські твердження, що літак був неозброєним Прайветіром і був збитий над Балтиком, Совєтами називають „безпідставним" та відкидають американське домагання відшкодовання і пробачення. В совєтській ноті в дальшому потверджується, що совєтські літаки мають наказ стріляти в кожний чужий літак, що перелетить совєтський кордон та не слухатиме совєтських домагань висадки або повороту. Совєтське становище в цій справі ще збільшило загальне політичне напруження, викликане інцидентом, хоча загально не вважається, щоб це могло бути причиною безпосередньої війни.

СТВОРЕНО ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ВАКАЦІЙНОЇ ОСЕЛІ В НЮ ЙОРКУ

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В НЮ ЙОРКУ ДАЄ ПОЧИН ДО РОЗВ'ЯЗКИ ВАЖЛИВОЇ ПРОБЛЕМИ: ОПІКИ ТА ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Ню Йорк, 24. квітня. — Вчора тут відбулися важливі громадські наради, у висліді яких створено Організаційний Комітет Української Вакаційної Оселі, завданням якого буде одна з найважливіших наших громадських проблем: забезпечення опіки та відповідного виховання нашої дітвори і шкільної молоді у вакаційному часі. Наради були скликані Ініціятивним Комітетом, що його створено на інших зборах, які відбулися три тижні тому стараннями Об'єднаного Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку.

Вчорашні збори відкрив голова Об'єднаного Комітету, адв. М. Гаврилко, вітаючи приявних та коротко з'ясовуючи ціль зборів. Голова Ініціятивного Комітету, п. Марчак, звернув увагу на важливість справи, зокрема на тлі теперішнього нашого положення під цим оглядом. Вдармося в груди — говорив п. Марчак — та спитаймо себе, що ми зробили, аби нашу молодь зберегти для нашої громади, аби вона не розгубилася в оточенні та залишилася такою, якою повинна бути і якою ми її хотіли б мати. Ці збори мали б бути рішальними під цим оглядом.

Д-р Перегінець, що перебрав дальший провід нарадами, з'ясував потребу фізичного і духового виховання нашої молоді і дітвори на тлі трагічного положення українського народу на рідній землі. Вільна земля Вашингтона не тільки дає можливість, але й накладає обов'язок заповнити в цій ділянці ту прогалину, що її створюють окупаційні обставини в Україні.

Д-р Роман Осінчук говорив про потребу Вакаційних Осель та їх значення для фізичного і духового здоров'я дитини. — Завданням такої оселі є створити окремий дитячий світ, де

(Докінчення на стор. 4-тій)

ЛІМАН ЗА ДВОПАРТІЙНІ СТУДІЇ ВІДНОСИН У НІМЕЧЧИНІ

Сенатор Герберт Лімен у промові по радіо запропонував перевести двопартійні студії над відносинами в Німеччині і нашою програмою для неї. До Лімана приєднався ще другий демократичний сенатор, Гарлі М. Кілгор з Вирджінії. Вони висловили думку, що не треба спускати з очей наставлення німців, хоч головною загрозою світу є комуністи. Ліман пригадав, що німці викликали пять разів війну в минулому столітті, а дві останні війни довели до загрози цілої цивілізації. Кілгор ствердив, що німці звертають увагу в першу чергу на економічні справи, бо це дає їм підставу політичної сили. Тому в Німеччині завжди є змагання до монополій, щоб вжити їх для політики. Для стримання повороту до монополій доражує демократизацію бизнесового життя в Німеччині.

ПОСОЛ І. ДІКУР ГОВОРИТЬ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Оттава, Канада. — І. Дікур, український ліберальний посол з округи Веґревил, в провінції Алберта, виголосив у четвер 30 березня свою найдовшу промову в канадському парляменті. Він говорив про прикмети большевизму та про їхню загрозу для Західного демократичного світу. Звернув теж увагу на слабі сторони Совєтського Союзу які повинні бути використані Західною демократією.

В ЛОНДОНІ ПОЧИНАЮТЬСЯ НАРАДИ В СПРАВІ „ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ"

Лондон, 24 квітня. Вчора приїхав сюди американський подорожуючий амбасадор, д-р Филип Джесуп, щоб започаткувати з британськими і французькими дипломатами серію конференцій для перегляду і можливостей дальшого розвитку теперішньої „холодної війни" між Сходом і Заходом. В тій цілі прибув до Лондону теж заступник державного секретаря Джордж В. Перкінс. Вже сьогодні відбудуться початкові наради між д-р Джесупом, британським підсекретарем закордонних справ сер В. Стренгтом та французьким амбасадором Рене Масеїглі. В найближчих днях вони почнуть в подробицях приготовляти порядок і предмет нарад між міністрами закордонних справ трьох західних великодержав, що почнуться на початку травня. Стверджується, що теперішня конференція міністрів розглядатиме суцільний комплекс зв'язаних з холодною війною справ, між якими проблема Німеччини та її участи в організації політичної, господарської і військової оборони Заходу знову буде одною з головних.

АМЕРИКА ПРИГОТОВЛЯЄ ОКУПАЦІЮ НІМЕЧЧИНИ НА ДАЛЬШИХ 5 РОКІВ

Франкфурт, 24 квітня. Командування американської армії і авіяції в Німеччині одержало доручення приготовити пляни калькуляційного розвитку п'ять років наперед. З цього виходило б, що американські власті рахуються з таким часом дальшої окупації Німеччини. П'ятирічний речінець нагадує такий самий період часу, передбачений міністрами оборони і шефами штабів країн Атлантійського пакту на здійснення плянів „суцільної стратегії" для оборони країн Атлантійського простору.

КРІЗА В АЛІЯНТСЬКО-НІМЕЦЬКИХ СТОСУНКАХ В СПРАВІ ПОДАТКІВ

Франкфурт, 24 квітня. В останньому часі наступила кріза в стосунках між західними окупаційними властями і німецьким урядом в Бонн на тлі федерального податкового закону. Західні аліянти звернулись окремим листом до канцлера Аденауера, домагаючись нового податкового закону та припинення німецької критики аліянтського становища в цій справі. Аліянтські домагання німецькі представники називають „абсурдними", вважаючи рівночасно, що вони є порушенням демократичного права на самоуправління.

МОДЕРНА ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ

Мадрид, 24 квітня. В совєтському полоні мало б перебувати ще дві до вісім тисяч еспанців, що служили добровольцями в німецькій армії. Еспанський уряд робить заходи, щоб добитись репатріяції цих полонених і на тому тлі розгорається, як повідомляють з поінформованих джерел, поза-кулісова дипломатична гра, що має всі форми модерної торгівлі людьми. Совєти тримають полонених, бо сподіються виторгувати за них не тільки відповідні господарські користі, але й заперечення еспанської невтральности на випадок війни.

НІМЕЦЬКА ЦЕРКВА В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ ПРОТИ КОМУНІЗМУ

Берлін, 24 квітня. Католицька і протестанська Церква в совєтській зоні Німеччини відважно виступила проти комунізму, погрожуючи відмовленням Святих Тайн і екскомунікацією. В католицьких церквах вчора прочитано пастирського листа, в якому погрожується екскомунікацією тих, що „підтримують матеріялістичну філософію в світі". Євангелицькі єпископи зі свого боку підкреслили свою рішучість не дати використовувати церкву для політичних цілей.

АВСТРІЙСЬКИЙ СВЯЩЕНИК ВВАЖАЄ СЕБЕ „НЕГІДНИМ" НА ЄПИСКОПА

Відень, 24 квітня. Вчора тут викликала справжню сенсацію відмова католицького священика Франца Яхима від єпископського свячення, що його мав довершити кардинал Іннітцер. О. Яхим, призначений Папою єпископом-помічником у Відні, вже стояв перед вівтарем катедри св. Стефана, вбраний в єпископські ризи та перед зібранням високих церковних достойників. Безпосередньо перед довершенням свячення він заявив кардиналові, що вважає себе „негідним" на цей високий церковний пост та вийшов з церкви.

НАЦІОНАЛІСТИ ЕВАКУЮТЬ ГАЙНАНЬ

Юлін, Гайнань, 24 квітня. Націоналістичний китайський уряд на Формозі рішив залишити на поталу комуністам острів Гайнань, один з двох, що ще досі був в руках націоналістів та на якому минулого тижня комуністи зробили висадку. Два кораблі забирають з острова представників уряду та військову генеральцію. На острові є ще 125,000 націоналістичних військ, що готові попасти в комуністичні руки, якщо уряд їх не попащується ще в останній хвилині їх евакувати.

ІТАЛІЯ СПОДІЄТЬСЯ ПОЗИТИВНОЇ РОЗВ'ЯЗКИ СПРАВИ ТРІЄСТУ

Рим, 24 квітня. В італійських дипломатичних колах висловлюється надію на можливість позитивної розв'язки проблеми Трієсту в безпосередніх переговорах між Італією і Югославією. На цю тему відбулася вчора одногодинна конференція між італійським міністром закордонних справ, графом Карльом Сфорца, та югославським амбасадором Івековічем.

БЕЛЬГІЙСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ „ДОВШОЇ ПОДОРОЖІ" КОРОЛЯ

Брюсель, 24 квітня. Бельгійські соціялісти, що остаточно погодилися на запропоновану самим королем Леопольдом розв'язку зв'язаної з його поворотом кризі, тепер домагаються, щоби він, негайно після повороту, відбув „довшу подорож" закордон. Інші партії не хотіли б накладати аж такі обмеження на короля і кріза продовжується.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОШИРЮВАННЯ ПРАВДИ ПРО АМЕРИКУ

Президент Труман, промовляючи минулого тижня у Вашингтоні на зібранні Американського Товариства Газетних Редакторів, порушив конечну потребу боротьби з брехнями комуністичного тоталітаризму, поширюваними дуже вміло й зручно червоною пропагандою. Найгостріше вістря тих брехонь є сьогодні звернене проти Злучених Держав. Тому саме так дуже треба організування на великі розміри поширювання правди про Америку та старання, щоб та правда доходила до тих країн та народів, які знайшлись в совєтській сфері впливів і не мають змоги довідатись, як і чим живе американський нарід та які є правдиві цілі Злучених Держав. Тому президент положив головний натиск на мир у світі, до якого змагає американська закордонна політика. Ніяка група людей в Америці, заявив президент, не має більшого впливу на формування цеї політики від редакторів, що є згуртовані в Товаристві, до якого він промовляє. Та якраз проти цеї закордонної політики Злучених Держав ведеться з боку Москви безоглядна, брехлива пропаганда. До боротьби з нею закликає тепер президент усе громадянство, а в першу чергу редакторів.

Президент Труман правильно представив різницю між пресою у вільних країнах і тою, що видається у країнах під комуністичними режимами, де уряд приказує, що, як і коли писати, згл. перекручувати і брехати. Брехня, заявив президент, це в комуністів добре продумана — політика. Боротись з тою брехнею треба — правдою, чесною і правдивою інформацією. Головне, щоб ці правдиві факти доходили до народів, які знайшлись у комуністично-тоталітарнім ярмі. Інакше, треба б побоюватись, що як так далі піде, то комуністичним брехням готові в світі повірити, бо ж навіть і тепер, казав президент, ще так багато людей дається ловити на совєтські брехні, що прямо вірити не хочеться, щоб таке було можливе.

Не будемо переповідати того всього, що президент говорив про комуністичні брехні, бо все це добре відомо. Можна тільки дивуватись, чому треба було аж так довго ждати, щоб впало про московсько-большевицьку пропаганду таке рішуче **слово** з уст президента, чи когось з найвищих урядовців. Теж скажемо, що про ту саму справу, яку тепер порушив президент Труман так широко й основно, писало багато американських редакторів уже довгими роками. Тільки писання тих редакторів не мали ніякого впливу на закордонну політику уряду; впливали на неї радше ті чинники і редактори, що доражували не дразнити Москви.

Ще одно, теж дуже важне. Коли хочемо, щоб народи під Совєтами слухали правди про Америку, так треба американському народові та його урядові прислухуватись до правди, яку голосять народи, гноблені Москвою. Бо як ті народи хочуть від Москви відірватись і жити таким незалежним життям, яким живе американський нарід, то не треба вдавати, що ми того голосу не чуємо, а як чуємо, то сумніватись у його дійсність, силу і доцільність. Таке може тільки шкодити американській закордонній політиці. Мовляв, вона неясна, конюнктурна, безпринципна. Як хочемо перемоги демократії всюди в світі й як змагаємо до цього, так кажім це ясно й одверто. Як хочемо волі всім поневоленим, так кажім це ясно через „Голос Америки" чи в інший спосіб. А як хочемо поширювати нашу правду, то мусимо одночасно прислухуватись теж і до правди інших, зокрема поневолених народів, і ту правду шанувати.

СВЯТА У ВАШИНГТОНІ

Від 15 квітня столиця Нового Світу, місто Вашингтон, почала святкувати 150 річчя свого заложення. Комісія Півторасторіччя Краєвої Столиці, покликана до життя Конґресом Злучених Держав, докладає усіх зусиль, щоб свято — як це проголошено — було „найбільше імпозантною патріотичною маніфестацією в історії Злучених Держав від часу інавґурації першого президента, Джорджа Вашинґтона". Воно буде тривати сім місяців, а потім переміниться у дворічну „Виставу Волі". В програму свята входять „Стейтові Дні" й різні паради, які творитимуть рухому мозаїку теперішнього американського життя та будуть виявом значення столиці Злучених Держав як столиці політичного життя Західної гемісфери, а то й цілого світу.

Саме перед 150 роками, тобто 15. квітня 1800 року, покладено перші основи під Федеральне місто у тому місці, що його тепер називають Джонс Пойнт, в околиці міста Александрії під Вашінґтоном. У тому часі це були мочари. Згодом осередком міста став Капітоль, у якому радить Конґрес Злучених Держав і засідає Верховний Суд. Капітоль находиться на ґорбі, з якого розлягається прегарний вид в сторону Білого Дому і на ціле місто. Його будову закінчено в 1853 р., коли то поставлено статую Свободи на її копулі. Зприводу поставлення цієї статуї, віддано у Вашинґтоні тільки сальв, що їм не дорівняли ніякі інші паради аж до відкриття цьогорічного свята, як це зазначив Вилйем А. Вуд з департаменту стейту, який при відкритті Півторасторіччя — представляв Дядька Сема.

Відкриття відбулося на площі перед Капітолем і випало справді величаво. Промову виголосив віцепрезидент Албен В. Барклі серед інтересного оточення. Зібралися визначні зірки театрального світу з Ню Йорку й Голівуду, — щоб відспівати сольові партії й пісні. Окремо співав хор 300 студентів з шости вашинґтонських університетів пісню „Прекрасна Америка", — „Америка ди Бютифул". Три масові орхестри грали патріотичні композиції, турбові літаки літали понад містом, чотири гармати, уставлені на західній частині капітольського ґорбка віддали 35 вистрілів, а при кінці уладжено штучні вогні біля пам'ятника Вашинґтона.

Цей виставний спосіб відкриття річниці назвав Барклі „Салютом Волі". У своїй промові він зазначив, що теперішне Федеральне Місто „стало не тільки величавою столицею, гідною уряду великого й вільного народу, але теж і символом надії і сили свободи для народів по всіх закутинах світу. Віцепрезидент сказав ще таке:

„Ми маємо до діла з ворогом, що є найсильнійшим і найагресивнішим з усіх ворогів, які знає наша історія як нації. Коли французька та американська революції були тріюмфом прав людини, то це, що тепер подається світові як революцію, є на ділі контрреволюцією тиранії. Не робім помилки щодо цього... Те, що укривається в одягах утопійного марксизму як мир та добробут, — є нічим іншим, як спотвореним ласим бажанням дістати імператорську владу, і то таку широку й могутню, перед якою зблíднув би сам Цезар, а задрижав би Александер".

У дальшому виводі Барклі пригадав на втримування ворогами невільничих таборів саме в моменті, коли вони перед світом представляють себе апостолами свободи. Признаками їхнього панування є повна неволя. „Жаден громадянин не є там свобідний перед трусом і перед схоплюванням тайною поліцією. Суд серед немислимих тортур заступає місце суду перед лавою присяжних суддів. Там нема свободи слова, свободи преси, свободи богослуження, ні свободи підприємства, де можна б втішатися осягами своєї власної праці".

Якщо промова віцепрезидента Барклі мала пригадати совєтську неволю в противенстві до американської свободи, якої повні зразки можна буде побачити на „Виставі Свободи" у Вашингтоні впродовж найближчих двох років, то вона була виголошена в доброму часі і місці.

М. Шлемкевич.

Упорядкуймо наші думки

Рівне, блакитне плесо озера. Оце приїжджає човен і воно схвильоване довго шукає свого нового спокою і рівноваги. Плесо — це думки і життя нашої американської іміґрації. Той човен — це приплив нового, передовсім політичного скитальства після закінчення війни. Все це звичайні, природні речі.

Життя нашого суспільства в ЗДА довго працювало над тим, щоб заспокоїти свої господарські і політичні інтереси. Воно створило низку сильних господарських установ і в оперті об них розвинуло пресу. В політичній ділянці воно співжило з ідеями рідного краю, спомагаючи одні тенденції, протиставляючися другим. Коли виявилося, що і цього мало, воно — те американсько-українське суспільство — створило своєрідні політичні тіла, як **передовсім** Український Конґресовий Комітет в ЗДА, Комітет Українців Канади в Канаді.

На так упорядкованих водах з'явилися **нові плавці**: — останній прибій політичної еміґрації. І знову природна річ, що в розмовах і пресі почалися дискусії про бажані, потрібні і непотрібні організаційні форми. Все це шукання нової рівноваги після того, як плесо схвилювалося, — все це здорове шукання нового порядку думок і життя.

В такій ситуації найважніша справа **ясність і виразність понять.** І перше завдання преси, відповідальних політиків і публіцистів, саме змагати до тієї ясности і виразности, до того, що в філософії називається інтелектуальною чесністю з собою.

Вже немає сумніву в суспільстві, що господарські організації нам потрібні. Залишаючи на боці економічні вигоди, мусимо пам'ятати, що ці установи є базою і культурного життя, отже базою збереження духового зв'язку американців українського походження з старою батьківщиною. — Так само вже немає сумнівів щодо потреби, а то конечности політичної організованости американсько-українського суспільства. — Неузгідневість, отже хвилювання на духовому плесі нашого життя, починається аж після цього. Бо одні утверджують, що є одна політична організація, а саме УКК, і тому інші зайві і навіть шкідливі. Інші ж напаки визнають потребу політичного різничкування в тісних щоправда рямах двох-трьох груп.

Та приглянься ближче: — вся ця розмова і всі суперечки беруться тільки від того, що люди не починають їх від точного окреслювання понять, що їх вживають. Спробуймо з'ясувати це на конкретному прикладі.

В дискусіях — пресових і безпосередніх — часто починають з того, що називають Український Конґресовий Комітет політичною організацією українців в ЗДА. Цим зразу вплутуємося в нерозмотану сітку суперечностей. Коли хтось каже і до того напише, а потім за кілька хвилин або кількома рядками нижче обстоюватиме думку, що поза УКК інші політичні організації непотрібні і шкідливі, тоді маємо найчистішої породи... тоталізм, якого відрікаються всі ті, що так говорять і пишуть.

І це напевно не є поглядом керівних органів УКК. Адже в ньому, як членів, бачимо офіційних представників різних організованих політичних груп. І щирою інтенцією УКК є приєднати всі групи опріч комуністів; всі групи, які ще не ввійшли до УКК, включити в нього. І це хоче провести УКК не тоталітарною методою лік-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ПЛАСТ ПОНАДПАРТІЙНИЙ

В одному з канадійських міст Управа Українського Народного Дому викинула зі свого дому пластову домівку, мотивуючи це закидами політичного й морального характеру.

Іншими словами провід одної нашої політичної групи позбавив українські пластові частини приміщення, мотивуючи свій вчинок тим, що вони стали доменою впливів другої нашої групи.

Наслідком того факту прийшло до поділу поглядів у нашій суспільності, одні зайняли до Пласту позитивне становище, інші негативне й так Пласт став предметом політичних розгривок. Не входжу, хто тут завинив, а беру справу загально.

У нас, чи то в краю, чи в Европі на еміґрації, існували також політ. партії, між ними також велася боротьба. Але в нас існували загально-національні цінности, шановані всіми. Поруч із церквою сюди належав Український Пласт. Ніколи жадна наша національна політична партія не намагалася поширити своїх впливів на український Пласт та зробити його школою партійного нарибку.

Як проводи наших політичних, релігійних та інших угруповань, так і наші пластові провідники **погоджувалися** що до того, щоб бути добрим членом партії, треба бути в першу чергу добрим українцем. Всі вони погоджувалися з тим, що завданням Пласту є дати молоді сили та загально-українське національне виховання, защепити в душі української молоді те, що лучить, а не те, що нас ділить; защепити те все, що творить одну сильну об'єднану українську націю. Провідники Українського Пласту виконали те своє завдання з честю. Без огляду на свої власні політичні та релігійні переконання, вони виховували нетісних партійних фанатиків, що ставили добро партії чи групи понад добром нації, а щирих українських патріотів, для котрих усе на першому пляні стояла Україна й які коли стали членами якоїсь політичної групи, то все придержувалися вщеплених їм у Пласті правил чесної гри.

Український Пласт у своїй виховній роботі не знав партії, не знав поділу на східняків і західняків, на католиків і православних. Його національна та релігійна виховна програма була така, що під нею могли підписатися всі наші політичні та релігійні групи.

Цей всеукраїнський характер Пласту потвердили своїми вчинками ті перші українські пластуни, що пішли з УСС „піднімати червону калину", ті, що поклали свої голови на полі „збройного чину", ті пластуни, що гнили за здійснення нашого національного ідеалу по польських, большевицьких та німецьких тюрмах та в концентраційних таборах, що гинули на польських шибеницях та в лохах НКВД і Ґестапо та ті, що нині складають жертви крови та життя в рядах УПА. Всі вони діяли не в імя партії чи групи, а в ім'я цілого — дорогого всім партіям, в ім'я — Самостійної Соборної Української Держави.

Хоча пластові провідники чи й самі виховники пласту ставали потім членами різних політичних груп, то ніхто з нашої суспільности не робив закидів за те Пластові, розуміючи, що Український Пласт стоїть понад партіями.

Та засада понадпартійности Пласту ще більш важна тепер, коли в умовинах нашої діяспори по всіх тих континентах Пласт має виконати ще більше національно - виховне завдання.

Тому дуже небезпечними є події, що заіснували в Канаді. Вони у дальшому можуть довести до того, що кожна наша партія, кожна релігійна група, творитиме свої пластові відділи, що не об'єднані одним проводом, стануть свого роду партійними „комсомолами".

Тоді Український Пласт перестане бути всенаціональною цілістю, а стане ще одним чинником національного розбиття, перенесеного на терен молоді та дітвори.

Тому то, усі пластові виховники, так і всі наші політичні та релігійні групи, повинні погодитися з тим, що український Пласт є свого роду національним „табу", й що він виконає своє завдання, коли вестиме свою виховну роботу на плятформі, спільній усім нашим національним угрупуванням. Всяке втягання Пласту до політичної боротьби може лише пошкодити пластові.

Д-р Роман Верес.

Лев Ясінчук

ВИЗВОЛЬНИКИ

(Уривок з повісти: „Данина Молохові")

2)

Польський уряд і командування втікли валкою авт на Косів—Кути—Вижницю, на румунську територію. Ладились заночувати в Шешорах; але звідкись рознеслася чутка, що більшовики надходять. Тоді чимшвидше вивернули вантажні авта, висипали з них цілі стоси новеньких паперових банкнотів, запалили їх і самі втекли. Запопадливі мешканці села придавили вогонь і набрали собі грошей, скільки завгодно. Та хто цього не знав, то дивувався, чому більшовицька влада доволі вчасно проголосила неважними тисяч-золотові нові польські банкноти. Декуди, як от під Копичинцями, вийшли польські старшини в повній боєвій параді вітати більшовицький відділ, як своїх союзників. Більшовицький командант вислухав високопарного привіту й закомандував польській делеґації негайно кинути зброю, а військових делеґатів забрав в полон, в цей полон, що закінчився для 12 тисяч польських старшин великим цвинтарем у Катині біля Смоленська.

Цікаві, хоч пригноблені непевністю мешканці Львова, хотіли побачити в марші бадьорих бійців. Тягнені коником з дугою над дишлями невеличкі плоскі возики, з клаптиком соломи й малим багажем посувалися поволі, один за одним, по львівському бруку, наповнювали тихе місто голосним стукотінням. На багажі, або на драбині сидів боєць у сірій шинелі, деколи прикритий цельтом, з крісом у руці й довгим багнетом на ньому. В місті не задержувалися; прийдуть інші, дальші бійці. Ці йдуть на Перемишль, на лінію Сяну, що буде границею, між новою Німеччиною й Радянським Союзом. Деколи пересувалися танки з голосним скреготом, де-не-де машерувала піхота з крісами на гостро, а вкінці їхали колони тягарових авт з військом та воєнним припасом. Не чути було пісні, не впав від вояків ніякий жарт, ніякий оклик. Вояки виглядали може бездушніші, як ті польські, що втікли. Видці стояли спокійно і тільки дехто поважився шепотом висловлювати до сусідів якусь заввагу.

— Добрий день, пане после, — відізвався Левчук до посла Целевича, що стояв у товпі з лицем небритим кілька днів, без краватки, без плаща, хоч росив холодний дощ; удавав... пролетаря.

— Добрий день, — відповів, як звичайно зацукуючись, Целевич. Не говоріть „после", — щоб люди не звертали уваги.

— А не думаєте, що було б вам лучше зникнути на захід, — говорив майже шепотом Левчук.

— Я рішився залишитися. Що мені може статися, коли я буду льояльний.

— Ваша річ, але я думав, що може не конечно вам залишатися.

— Великанович теж залишився. Він є тут, — добавив Целевич.

Мовчки стиснули собі руки й Левчук відійшов пошукати Великановича, з яким лучили його приятельські відносини.

Великанович стояв у товпі й цікаво приглядався проїзжій колоні. Сухенький, кістякуватий, як звичайно, з пергаміноватою скірою на лиці, з лискучою обголеною головою, одягнений у дощевий плащ.

— Здорові були, после. Ви залишилися? — Привіталися.

— Не тільки я; залишився і Дмитро Левицький, Кузьмович, Луцький. Думаємо, що наше наставлення до Польщі, наша оборона народу дає нам право залишитися без жаху. — Автім, — хто може знати, що де кого жде. Оскільки допустять буду працювати по фаху, а політику залишу теж фахівцям. Як вам виглядає військо? — кинув питання Великанович.

— На вид — якесь бездушне, безжиттєве, не замітно в ньому ніякого зацікавлення.

— Ми, бувало, вояками — також були втомлені, але на таку товпу, як це тут зібралася, ми таки реаґували. Принаймні до дівчат були б відозвалися. Що, ні? Ех, ех, молодість! Та не в пору це згадувати, — немов з сумом сказав Великанович.

— Може якраз у пору. Треба ж на силу отрястися зо стану пригноблення; може маємо ще час і на нього. Тимчасом будьте здорові.

— Може зійдемося при праці, — добавив Великанович. — Чули, що Гриць Микитей організує шкільну владу. Запросив і мене туди.

— Ні, того я ще не чув. От, поспішає. Незабаром казав колись, що герб України — це граблі... Знаю тільки про Ревком і міліцію. Значить — чини швидко випереджують. — Стиснули собі руки й розійшлися.

Згори сікло без настанку дрібним осінним дощем Левчук уже пробував видобутися з людського валу, що густо обліпив вулицю Сапіги, головну комунікаційну артерію, щоб іти до дому. Навіть неприємно було оглядати військо, що їхало на возах, на автах, чи танках з крісами в руках, зверненими до цікавих глядачів. Але нараз якийсь проразливий гуркіт і скреґіт здержав його. Це великий танк віхав на середину вулиці й чомусь почав отяжіло крутитися, от так, якто нераз собака вертиться за своїм хвостом. Ціла колона задержалася.

— Бачите, — чую біля себе замітку; на таку війну, як ця можна йти і з такими танками, як цей, що не хоче їхати, але на місці крутиться.

Позіскакували танкісти в синіх блюзах і шапках з кляпами на вухах, щось поманіпулювали й танк рушив, а з ним і колона.

— Здорові були, пане Левчук. Як маєтеся? Отже, хвала Богові, ви живі, — звертається до Левчука якийсь робітник, наставляючи йому свою широку долоню.

— А що ж мало б зо мною статися? Чи ми знайомі? Якось не можу собі пригадати вас, — з ніяковістю відповів Левчук, не знаючи, на що саме натякає такий привіт.

— Ви мене не знаєте, але я вас добре знаю з різних передвоєнних зібрань у Львові. Ми з дружиною бачили, як вас вела поліція за Польщі. Ви йшли з вашою ріднею попри наші вікна з піднесеними вгору руками. Боже, що моя дружина тоді наплакалася! Каже: водять, тай водять і то лише наших; та й що з ними роблять. Але Богу дякувати, що ви живі.

— Щиро вам дякую за ваше спочуття. От, і гарно, що воно в нас відзивається на вид кривди земляка. Але, не знати, як то, й кого тепер будуть водити...

— Га, Божа воля, каже робітник. Тут від мого помешкання недалеко, при вулиці Лєщинського, були такі наші, що їх напевно не будуть водити; коби хоч на інших не показували, ті свої домашні комуністи, — висказав робітник таємним тоном у голосі свою заввагу.

(Дальше буде).

Плекання належних людських взаємин в школі

Багато американців приділює спеціяльну увагу взаєминам між людьми різної раси, релігії, походження, бо саме тут часом виявляються упередження та зверхнє ставлення до певних груп населення. Повстало багато організацій і груп, які працюють на освітньому полі, або просто між сусідами, чи ширше, намагаються перебороти ці упередження. Їх головною метою є: виховати повагу до людей, як до окремих індивідуумів. Одною з таких груп є Бюро Міжкультурного Виховання в Ню Йорку, що своєю основною метою тепер ставить поліпшення людських взаємин у народніх школах. Зараз воно проводить цю роботу в каунті Вестчестер, що безпосередньо межує з північною межою міста Ню Йорк.

Спеціяльно вишколені співробітники Бюра, у співпраці з учителями, шкільними адміністраторами та батьками, охопили 23 громади Вестчестерського каунті, маючи своєю метою добитися усунення всякого тертя між дітьми, починаючи з дитячого садку і кінчаючи середньою школою. Досвід Бюра показує, що виховання дітей проти упереджень треба починати з наймолодшого віку. Так, Бюро провело спеціяльну роботу в Филаделфії, щоб визначити з якого віку в дітях виявляються упередження. Ця робота проводилась протягом трьох років у дитячих садках і молодших клясах народніх шкіл. Виявилось, що навіть діти 5-7 років виявляють упередження до інших, яких вони навчились від дорослих, але також стало ясно, що в клясах можна створити такі умови, за яких діти „розучаться" таких звичок, як казати: „Католики погані", „Ми не хочемо, щоб на нашій вулиці жили жиди", „Я не хочу забавлятися з неграми", тощо. Але добрі людські взаємини можна підтримати в клясі лише тоді, коли вчителі розуміють значення різниць в расі, релігії, соціяльному рівні, які відограють певну ролю в житті дітей і коли вчителі зуміють застосувати нові методи переборювання цього ворожого ставлення до певних груп.

Тепер у Вестчестері Бюро звертає спеціяльну увагу на перевишкіл учителів. Їх учать звертати спеціяльну увагу на те, як ставляться діти одно до одного, з ким хто товаришує, хто лається між собою. Так учителі починають розуміти не тільки дітей, але й сами себе, вони починають бачити, що підсвідомо виявляють певні упередження сами і мимоволі розвивають упередження в дітях, виказуючи краще ставлення до якихось груп дітей чи не вміючи зробити так, щоб кожна дитина почувала себе в клясі як дома. За рік праці в Вестчестері вчителі уже міняють методи клясної роботи, щоб покращати взаємини між дітьми. Протягом другого року Бюро допоможе вчителям застосувати такі виховавчі методи, щоб шкільне життя стало таким, як воно має бути — тобто справжнім демократичним вишколом для дітей всіх рас, вірувань, національного походження і соціяльних кляс.

Бюро Міжкультурного Виховання запляновує Вестчестерську програму, праці у співробітництві з Ню Йорською Стейтовою Комісією Боротьби з Дискримінацією (несправедливим ставленням до певних груп людей), з представником Ню Йорського Стейтового Департаменту Освіти та з співробітниками на освітньому полі в каунті Вестчестер. Останні визначали школи і громади в каунті, в яких малося показати шляхи покращання взаємин між білими дітьми й неграми, між жидами і християнами, між католиками і протестантами, між дітьми різних соціяльних та економічних клясів, між дітьми різних національностей та культурного рівня.

Бюро буде керувати працею в Вестчестерському каунті, поки не буде підготовано достатньо місцевих людей, що зможуть далі працювати самостійно, а тоді Бюро запропонує свою допомогу іншим громадам. Тепер крім Вестчестеру Бюро проводить подібну працю в Бетл Крік і Каламазу (Мішиген). Поступили заяви від 100 громад, які хотять провести в себе цю виховавчу працю. Хоча основним завданням Бюра є виховання школярів в такий спосіб, щоб вони вміли жити в такому багатокультурному світі, яким є Америка, та воно ще працює і на ширшому полі: консультує громади, допомагає створювати ради в громадах і комітети при міських головах, співпрацює з батьками. Його основне завдання — допомогти людям поважати один одного, не зважаючи на різниці в расі, релігії, культурі і так створювати умови для спільного життя і праці всіх, як вільних американців, однаково рівних.

Упорядкуймо наші думки

(Докінчення зі стор. 2-гої)

відації тих груп, тільки демократичною методою узгіднення їх виступів перед американським урядом і суспільством.

Але тоді ясно, що Український Конгресовий Комітет не є політичною організацією американських українців, тільки їх найвищою політичною репрезентацією. В цьому переплутанні двох понять — політичної організації і політичної репрезентації — властивий корінь найчисленніших непорозумінь. Навіть ті, що сьогодні стоять ще поза рямцями УКК, признають бажаність і потребу тільки одної репрезентації українських американців перед урядом. Вони мають деякі застереження тільки щодо побудови УКК, а не щодо засади одної репрезентації. Намагання дійти до неї це продовжування того порядкуючого процесу, якого виразом є УНРада. Українське суспільство поза межами батьківщини хоче одної репрезентації політичних змагань рідного краю перед світом і цією репрезентацією стала УНРада. — Українське суспільство в різних краях світу хоче одної репрезентації українських громадян тих країв перед їх урядовими чинниками, отже хоче одного УКК в ЗДА, одного КУК у Канаді.

Але як в усіх розвинутих і демократично порядкованих народів, так і серед нас, будуть різні політичні думки і тому кілька політичних організацій. Завдання верховних репрезентаційних тіл є включити всіх їх у себе, і що найбільше своїм авторитетом не допустити до зайвого дроблення політичного світу, дроблення, якого джерелом є не засаднично ідейні різниці, але дрібні амбіції, чи перестаріі організаційні привички.

Передумовою того, себто такого конечного для українства внутрішнього порядку, є передовсім ясність задумів і понять, які стануть основою ясних угод. Тільки упорядкувавши наші думки, зможемо упорядкувати і наше життя.

Переселенчий рух жидів після другої світової війни

I.

Згідно з новими підрахунками, в 1939 році кількість жидів у всьому світі становила — 16,663.675 душ, з цього числа 9,739.200 жило в Европі, в Азіятській частині СССР і в Туреччині. Через 10 років — в кінці 1949 року — кількість жидів у світі, що за нормальних умов малаб збільшитися до яких 17,800.000, становила — 11,303.350 осіб. З цього числа 3,505.800 жидів жило в той час в Европі. Одна третина жидівського населення світу, 60% европейських жидів — а саме — 5,700.000 осіб згинуло підчас війни, більшість з них була замордована. Вони вмерли в газових камерах, крематоріях, при масових розстрілах, висилках, примусовій праці і від штучного голодування.

В усіх країнах, що пережили нацистську окупацію, жидівське громадське життя було зведено на нівець. Жидівський провід був знищений, власність жидів пограбована, а ті, що лишилися живими були надто кволими, щоб підтримувати діяльність громадських та культурних інституцій.

В 1945 році серед европейських жидів були якісь надії відбудувати своє життя на руїнах Европи, але ці надії не справдилися. Хоча і міжнародні організації, і певні уряди давали якісь обіцянки, та насправді дуже мало жидів в Европі дістали своє пограбоване або конфісковане майно. В Німеччині нацистський режим залишив такий глибокий відбиток, що його не легко вирівняти. В країнах - сателітах Східної Европи багато нещасливих подій і грубого натиску змусили жидів шукати собі нової батьківщини десь інде, аж поки „залізна завіса" не замкнулась так герметично, що через неї не можна було переступити. Нарешті, в 1949 році, після блукань, переховування, втікання і переселення — жиди в Европі поза СССР розселились у такий спосіб: 350,000 у Румунії, 345.000 в Англії, 235.000 у Франції, 160.000 в Угорщині, 80.000 в Польщі, 55.000 у Німеччині, стільки ж у Туреччині, невеликі групи в інших европейських країнах.

Багато жидів є чужинцями в тих країнах, де вони живуть. Більшість з них була в концентраційних таборах, довгі роки ховалась у запіллі, сражвала від різних переслідувань. В наслідок цього відсоток дітей серед европейських жидів упав до ненормально низького рівня — 10%, а відсоток старих людей, які не можуть сами на себе заробити досить високий і жидівські місцеві громадські організації мають клопіт, щоб забезпечити їх.

Між 1945 і 1949 роками з Европи виїхало біля півмільйона жидів. Точної статистики переселення не завжди можна дістати, та проте деякі числа є досить точні. Наприклад, до кінця 1949 року ЗДА дістали біля 90.000 жидівських ДП та імігрантів, точне число можна прийняти рівним 88.983. До середини 1949 року Канада прийняла біля 20.000 жидів, південно-американські країни понад 15.000, Австралія біля 8.000 та невелика кількість переселилась до інших країн.

Але значно більше жидів переселилось до Палестини. Від 1945 року до кінця червня 1949 року до Ізраїля емігрувало — 300.000 жидів з Европи, а до них приєдналося біля 15.000 жидів з інших частин світу, переважно з Туреччини, Північної Африки та з арабського князівства Ємен.

II.

Ізраїль був єдиною державою, що дійсно погодилась прийняти жидів у великій кількості. Але ця готовість прийняти імігрантів спричинила серйозну внутрішню кризу, яка б сталась в кожній країні, населення якої за рік і пів підскочило з 650.000 до 1,050.000. Ця імміграція не тільки створила проблему швидкої абсорбації тисячів людей в країні такої завбільшки, як Вермонт, ще й з обмеженими ресурсами, а ще й загострила питання злиття в одне національне ціле елементів з різними культурними та соціяльними традиціями, з різними поглядами.

Часто не звертають достатньої уваги на факт, що жиди, так само як і християни теж бувають дуже різні, залежно від того, в якій країні вони жили. Релігійні жиди вживають старо-жидівську мову підчас релігійних відправ, але для більшости жидів то є мертва мова. У щоденному житті вони вживають „ідіш", що повстав з старо-німецької мови, або мову тих країн, де вони жили: польську, російську, арабську, німецьку, турецьку. Тепер всі вони мають вчити старо-жидівську мову, що є офіційною мовою в Ізраїлі.

Культурний рівень і щоденні звичаї різних жидівських груп теж дуже відрізняються. Західно-европейські та американські жиди звикли до комфорту і звичаїв великих модерних міст, а їх сусідами часом стають імігранти з арабського феодального князівства Ємен, де протягом сторіч жиди жили у таких злиднях і бідності, які можливі лише на Сході. Способи поведінки і мислення жидів з містечок та сіл Східної Европи часто суперечать звичаям двох вище згаданих груп, а також і звичаям тих 650.000 жидів, що жили в Палестині до 1945 року.

Проблеми релігії теж складні. Ортодоксальні жиди з їх суворим дотриманням суботи та з приписами щодо їжі вступають в конфлікт з тими, хто заявляє, що праця на електровнях та в шпиталях не може бути перервана в суботу та в свята. Питання кошерної їжі та окремого посуду для м'яса і молочних продуктів, які вимагають ортодоксальні групи, теж спричиняє труднощі.

Через те, що будинків не вистачає, багато імігрантів приміщено в переходових таборах. Від січня до грудня 1949 року населення цих полотняних міст підскочило від 28.000 до 100.000. Мешканцям наметів не легко було підчас жахливих злив, які в кінці року заливали табори. Також не легка справа для новоприбулих з находженням праці.

Проте уряд вжив багато конструктивних заходів, щоб перебороти кризу і змінити економічне життя країни. Ізраїль запровадив чисто аскетичні заходи, які дещо нагадують приклад Великобританії. Спершу на багато товарів і продуктів ввели норми, а заробітню платню і ціни заморозили. Потім ізраїльський уряд, більшість якого становлять поміркована Соціялістична Партія і впливова Робітнича Федерація, наказав зменшити заробітню платню, настоюючи в той же час, щоб працедавці передали цю економію споживачам. В наслідок цього вартість прожитку впала. Цю політику заатакували ліві партії, які викликали страйк, але більшість робітників теж виступили за заходи для підвищення купівельної спроможности ізраїльського фунта.

Ці кілька фактів є лише прикладом тих труднощів зросту, що тепер переживає Ізраїль. Не зважаючи на них та й на інші труднощі нова держава виказує досить життьовости та мудрости, щоб запевнити тих жидів, які ще досі не знайшли притулку, що вони мають місце куди їхати і жити в мирі.

„Загальна Рада".

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗ'

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
9 E. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa

ВОЛОДИМИР ГІРНЯК
1 Craik Ave., Kingsway, Toronto 18, Ont., Canada

Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
4651 Broden Ave. Detroit 10, Mich

ІВАН В. ІВАНЧУК
8930 Manor, Detroit 4, Mich

СТЕПАН КУРОПАСЬ,
2930 N. Montclaire St., Chicago 34, Ill

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУЛА
939 Pierre Ave., Windsor, Ont. Canada.

СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia 40, Pa

ІВАН РОМАНИШИН,
15 — 38th St., Irvington, N. J

ТАРАС ШПИКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill

ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit. Mich

ГЕНОВЕФА ЗЕПКО-ЖЕРЕБНЯК,
1369 Brown St., Akron 1, O

МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., Mattapan, Mass

ІВАН КОКОЛЬСЬКИЙ
23 Fairlawn Ave., P. O. Box 467 Woonsocket, R. I.

ДМИТРО ШМАГАЛА,
4037 Riveredge Rd., Cleveland, Ohio

ОЛЕНА ШТОГРИН
4753 N. Hutchinson St., Phila 41, Pa

ПЕТРО КУЧМА
95 East 7th St., New York 3, N. Y

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76, Jersey City 3, N. J. Telephone: BErgen 4-1016

ВІСТІ з Н.Т.Ш.

НАУКОВА ДОПОВІДЬ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА

18. березня ц. р. відбулося чергове наукове засідання, на якому проф. Ярослав ПАДОХ прочитав доповідь на тему: — **Теорії висліду й волі в карному праві Княжої України.**

Стародавня наша суспільність мала свою вироблену і закріплену в найглибших джерелах народного світовідчування правову ідеологію, якій підкорялися всі норми однаково публічного як і приватного права.

Ці загальні висновки спер автор доповіді на правних нормах того часу а зокрема Руської Правди, тієї великої хартії свободи українського середновіччя. Центром досліду було питання значення волі в тогочасному карному праві. Доповідач доказав джерельним матеріялом, що карне право княжої доби мало вже за собою примітивну стадію розвитку, коли про злочин і кару рішав єдино **вислід** людського діяння, незалежно від злочинної **волі** вчинника й його **свідомости,** що його вчинок є суперечний з правом, тоб то від його вини. Цей перехід від теорії висліду до теорії волі (вини), від предметної (об'єктивної) до підметної відповідальности, тоб то відповідальности вчинника за власну вину й в міру величини тієї вини, являється найбільшим переломом в історії карного права усіх культурних народів. Час, в якому він здійснився, вказує на ступінь культурного розвитку даного народу. Дуже вчасний, порівнюючи з другими західно-европейськими народами, час, коли цей перелім в основному здійснився на Україні, — свідчить про її високу культуру й гуманність. Ця й інші, не менше важливі й шляхотні прикмети давнього українського права заслуговують на те, щоб з ними познайомити, як власний так і чужий загал.

В дискусії після доповіді забирали слово: др. Андрушків, проф. Чубатий, др. Домбровський та проф. Січинський, який проводив засіданням.

НОВІ ЧЛЕНИ ПРИХИЛЬНИКИ

Змінений статут Н. Т. Ш. увів нову категорію членства, а саме **членів прихильників НТШ.** Член прихильник вплачує річно дол. 25.- і з тим набуває право письмових порад Виділові Т-ва, щодо його діяльности, право участи на Загальних Зборах Т-ва з дорадчим голосом та пасивне право вибору до органів Т-ва. Крім того члени - прихильники одержують безкоштовно видання Т-ва, що вартістю дорівнюють принаймні висоті вкладки та мистецько виконану грамоту, що є немов легітимацією члена-прихильника.

Виділ Американського Відділу НТШ має шану оцим проголосити і привітати перших наших членів прихильників, що ними стали:

ВП. Анастазія і Йосиф Кочани, Джоліет, Ілл.; ВП. д-р Іван Макаревич, лікар в Асторії, Н. Й.; Манастир Отців Чина св. Василія Великого, Ґленков; ВП. Петро Блащук, Шікаґо, Ілл., що є рівночасно звичайним членом НТШ ще з-перед війни.

СТВОРЕНО КОМІТЕТ ВАКАЦІЙНОЇ ОСЕЛІ

(Докінчення зі сторони 1-шої)

дітвора і молодь на дозвіллі виростала б здорова тілом і сильна духом. Це ціль, яка заслуговує на максимальну увагу. Отаман Никифор Гірняк довше зупинився над потребою „різблення душі дитини", над її національним вихованням. — Плекати і розвивати любов і віру в Бога, любов ближнього, виробляти чесність, характерність, солідність, життерадісність, громадську і національну свідомість, — це те все, що виховники і батьки мають дати дітям в Оселі. Природа — говорив бесідник — це найбільша і наймудріша книга, пізнання якої навчить нас пізнати Бога і до нього нас зблизить. Діти в оселі, на лоні природи, мають навчитися читати цю книгу.

Ред. Євген Зиблікевич в незвичайно речевій формі представив практичну сторінку справи. Створений три тижні тому Ініціятивний Комітет протягом цього короткого часу зробив максимально підготовку для практичного здійснення задуму. Ред. Зиблікевич зокрема детайлічно поінформував про намічену на закуп, вже під кожним оглядом готову і викінчену та цілком устатковану вакаційну оселю Фундації Гула в Спрінг Велі, віддаленої около години їзди з Ню Йорку. Оселя має 40 акрів землі, в тому одну третю частину озера, та 65 різних забудовань, спеціяльно призначених і устаткованих для таких цілей. В ній можна б примістити 500 до 1.000 дітей. Конкретними прикладами референт з черги виказав можливість вдержання і ведення Оселі та її самооплатности. Сама Оселя мала б коштувати 100 тисяч долярів.

Марія Клячко з'ясувала практичні можливості здійснення цього великого задуму: схему організації відповідного Комітету та конкретну акцію для придбання гроша на закупно і вдержання Оселі. Ініціятивний Комітет і під цим оглядом пробив всю можливу підготовку, порозумівшись з відповідними американськими інституціями. Референтка ствердила окреме заінтересування цілою проблемою з боку Екзекутиви Українського Народного Союзу.

Оживлена дискусія, яка виів'язалася після доповідей, причинилася з черги до роз'яснення та спрецизування цілої справи. На закінчення Ініціятивний Комітет доповнено новими членами, перетворюючи його в окремий Організаційний Комітет Української Вакаційної Оселі, завданням якого буде повести справу дальше, як під організаційним, так і практичним оглядами. До Комітету увійшли: адв. Степан Ярема, адв. М. Гаврилко, П. Стасюк, п. Гелета, п. Кучма, п. Павчак, п. Чернявський, д-р Пелехович-Гайворонська та дотеперішні члени Ініціятивного Комітету: п. Марчак, ред. Зиблікевич і панна М. Клячко. На зборах було приявних около 70 осіб. До конкретних завдань нововибраного Комітету належатиме приготовити відповідний статут та заінкорпорувати нову організацію. Українська Вакаційна Оселя, хоча створена громадою Ню Йорку, матиме загально національне значення.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

Братство св. Івана Христителя, від. 247. У. Н. Союзу, Вілмінгтон, Дел., подало такі проєкти до зміни статуту У. Н. Союзу:

1. — Тому, що старші люди ідуть на пенсію по 65 році життя, їм треба дати таксу опуст по 65 році життя, а не по 70-тім.

2. — Член, що візьме позичку в У. Н. Союзі, повинен платити менші відсотки ніж тепер платить.

3. — Змінити точку, яка каже, що на похорон не можна більше записати як дол. 300. Кожний член (членкиня) має право записати „на похорон" скільки уважає за відповідне.

4. — У. Н. Союз повинен признати платню також для відділових предсідателів і касієрів (крім секретарів), бо вони подібно витрачують багато часу в праці для добра У. Н. Союзу.

5. — Щоби зменшити видатки Конвенції пропонується: Урядникам різних комісій на Конвенції платити половину з того, що було дотепер.

6. — Щоби заощадити на часі, то не треба читати звітів, бо кожний делегат матиме надруковані звіти.

Михайло Процак, предс.
Петро Процак, касієр
Петро Сас, секретар
Михайло Маєр, 1. дел.
Петро Сас, 2. дел.

БЕТЛЕГЕМ, Па.

На зборах відділу 288 У. Н. Союзу ухвалено такі проєкти під розгляд делегатам 22-гої Конвенції У. Н. Союзу:

1. — Змінити статут в такий спосіб, щоби до вибору делегата був управнений відділ з 75 членів, а не 45, як це є тепер, бо відділ з 45 членів не може оплатити делегата, зложивши конвенційного фонду впродовж чотирьох років дол. 108. З другого боку це заохотить малі відділи до приєднування більше членів.

2. — Щоби зі запомогового фонду, котрий зріс майже до 155 тисяч, уділювати більшу запомогу, а саме чоловікам 50 дол., а жінкам 35 дол. Це допоможе у організуванні нових членів.

3. — В справі видавництва „Свободи", що є одиноким українським щоденником у Америці, подбати про забезпечення її видання, а не жебрати, бо за минулих чотири роки ми пізнали, яких патріотів маємо і хто вони є і як жертвують на „Свободу". Того роду жебрання приносить шкоду нашій організації і українському імені.

4. — По можности затримати головних урядників при уряді якнайдовше, бо коли вибрати молодих, то молоді зараз домагаються великої платні бо таке вже показалося по громадах.

За Уряд від. 288 У.Н.С.:
Михайло Брус, предсідн.
Дмитро Мурзастий, кас.
Андрій Данилюк, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж.

Сестрицтво „Любов", від. 31. У. Н. Союзу в Елизабет, Н. Дж., рішило на своїх зборах видвигнути такий проєкт на 22-гу конвенцію У. Н. Союзу:

— Змінити статут в тому напрямку, щоби члени, обезпечені в новій системі на ціле життя, після досягнення 70-го року життя були звільнені від плачення вкладок.

За уряд Сестр. „Любов":
Анна Погранична, предс.
Анна Гнатюк, секрет.

ОЛЕАН, Н. Й.

Т-во „Запорозька Січ", від. 363. У. Н. Союзу, дає під увагу 22-ій конвенції У. Н. Союзу такі проєкти:

1. — Чи не було б добре, щоб комісію просьб і скарг назначував сам Головний Уряд? Цим заощадилося б багато часу, а більшість відділів мала б змогу бути заступлена в комісіях.

2. — „Свобода", щоб виходила далі як денник. Розуміється, що це треба зробити з відповідною підвишкою передплати. Четверту сторону понеділкового числа „Свободи" заповнити короткими новинками.

3. — Фонд Сиротинця залишити надалі в дотеперішньому стані. Можливо, колись буде нагода використати його на призначену ціль.

4. — Дієта для делегатів не повинна переходити межі конвенційного фонду.

5. — Параграф 8. статуту У. Н. Союзу змінити в той спосіб, щоб відділ з 50 членами мав право вибирати делегата, а відділи з меншим числом, щоб злучувалися. Відділи, що мають 200 членів, щоб вибирали делегата з чотирма голосами. До двох делегатів, щоб мав право відділ з 300 членами.

6. — Щоби головний секретар змінив форму „dues notice" тарзмінивформу?„Лмо ка.' арк в той спосіб, щоб відділовий секретар підписався та вислав до даного члена.

За Т-во „Зап. Січ", в. 363
Олекса Іванців, предс.
Дмитро Базів, касієр
Гавриїл Підскальний, секретар.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 13. квітня 1950 року помер

о. ІВАН БОЙКО,

член від. 141 УНСоюзу в Дітройт, Міш. О. Іван Бойко родився 1892 року в Західній Україні, Калуського повіту. Був парохом місцевої укр. прав. церкви. Був головою Church World Service, Resettlement Committee of Detroit, Council of Churches, а теж основником і редактором Christian Leader Magazine в англійській мові.

Оставив дружину Анну, двох синів, Франка і Волтера та дочку Ірину. Покійний був похований 19. квітня в Fall River, Mass.

Хай земля буде йому пером.

А. Якіма, секр., 141. від.

Дня 16 квітня 1950 року помер у Ню Йорку в 68. році життя

НИКОЛА ПЕЛИХ,

член Тов. Любов, відд. 370 УНСоюзу в Ню Гейвен, Конн.

Покійний походив зі села Горожанка, повіт Підгайці, Зах. Україна. Вступив до Товариства і до УНСоюзу 1917 року. Покійний був щирим українцем і добрим членом. Полишив в смутку жену Марію, одного сина Павла, 2 дочки: Анну і Тересу, 2 зяті: Маскович і Кравчук і одну невістку Іду.

Похорон відбувся 19. квітня з погребового заведення Петра Яреми до церкви св. Юра, 7 вул., і на цвинтар Кальварія. Хай Покійному буде земля Вашингтона легким пером.

К. Марущак, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую односелчан і кревних з Рожанки Вижної, повіт Стрий, котрі мали приїхати зі скитальщини до U.S.A.. Прошу голоситись на адресу.

ANDY LESIW
Box 421.
West Brownsville, Pa.

ВОЛОДИМИР КУЧЕРЕПА уроджений в селі Вишатичах повіт Перемишль — мав перебувати на виселенню в м. Грацу, Австрія, де студіював медицину. Пошукує **Павло Заболоцький** в цілі спровадити його до Америки. Всі часописи на іміґрації прошу о передрук. Рівнож хто знав би о нім, або він сам, прошу ласкаво зголосити на адресу: **P. Z. 14 Bedford St. Newark 3, N. J. U.S.A.**

ТАРЗАН, ч. 2328. Бронсон у небезпеці.

Коли захлипаний малпочоловік виплив на верх, розлючений плаз кинувся на нього.

Одначе заки ще звір міг торкнутися Тарзана, той в розпуці досягнув його.

Раз-у-раз блискав ніж і швидко скінчилася боротьба.

Тимчасом Бронсон, не вправлений у пливанні, приглядався з цікавістю битві.

Та з радости над Тарзановою перемогою, він нагнувся задалеко над воду і несподівано поховзнувся.